

XXIV. EKE Vándortábor – 10. túra

Borvíztúra

Távolság: gyalog 15 km, autóbusszal 8 km, szintkülönbség: +150 m / -165 m;

Menetidő: 7–8 óra + buszozás;

Minősítés: könnyebb közepes, látványos túra;

Túraútvonal: Tusnádfürdő – Tusnádi Borvízmúzeum – Szeretszeg – Csíklázárfalva – Nyírfürdő – Kőballang – Nádasfürdő – Nádasorra – Eregetőalja – Vargyaskaréja – Veresvíz (Tiszás-patak) – Tusnádfürdő.

■ A tusnádfürdői táborból autóbusszal utazunk a Tusnád központjában található borvízmúzeumhoz. A borvízmúzeumban megtekinthetjük a Székelyföld gazdag ásványvíz vagyónához kapcsolódó tárgyi emlékeket. A tíz évvel ezelőtt, 2005-ben a Csíki Természetjáró és Természetvédő Egyesület által megálmodott jurta formájú borvízmúzeum információs tábláin olvashatjuk a térség földtani, vízföldtani, fürdő- és ásványvíz-palackozástörténeti leírását. A múzeum melletti borvízforrás megköszönlése után gyalogosan folytatjuk utunkat Lázárfalva irányába.

Áthaladunk az egykor különálló településként ismert Szeretszegen. Az 1822-ben leégett, főleg zsúpfedeles házakból álló település lakói Ótelvén Újtusnád néven alapítottak települést. Szeretszegen született dr. Ábrahám Ambrus (1893–1989) zoológus, Kossuth-díjas egyetem tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. A szegedi egyetem tanáráként több ismeretterjesztő cikket írt a székelyföldi fürdőkről. Minden írásában felemlegette szeretett szülőföldjét, Tusnádot.

A sűrű vulkáni homokba mélyen bevágódott Tusnád-patak völgyén haladunk Csíklázárfalva dombon ülő házai felé. A Mohos tőzeglápból eredő patak a szeretszegi réten egykor malmokat hajtott. A falu szélén álló Alsómalom telkén az András Alapítvány nyári táncotestületét működtet. Kalákában újírtották fel az épületeit és udvarát. A 690 méteres tengerszint feletti magasságban fekvő település egykor királyi birtok volt, Felső-Fehér vármegyéhez tartozott. A hagyomány szerint a Lázár grófok alapították, de volt itt udvarháza a Petkineknek, az Aporknak, a Miklóssyknak is.

Napjainkban csak a művelődési házként működő Miklóssyak kúriája áll.

1882. június 24-én Lázárfalva is Szeretszeg sorsára jutott, a falu nagy része leégett. Lángok martalékává vált a kápolna is. A kápolna helyén emlékkereszt áll, amelyet Nikulics Pál cseh származású kőfaragó készített.

A Lázárfalva határában emelkedő vulkanikus eredetű Kisharam andezitje könnyen faragható. Ez meglátszik a falu építészetén is. Házak, kapuk, kertsasok, vályúk, malomkövek készültek a világosszürke színű kihűlt lávából.

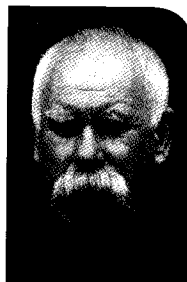
Ma zsákfalva Lázárfalva, de egykor itt haladt át, Kápolnamezőt és Bálványosvárát érintve, a Csíkot Torjával összekötő országút.

Lázárfalvának nemcsak a történelmi múltja gazdag, hanem határa is. Székelyföldön talán itt található a legtöbb borvízforrás és széndioxid-gázömlés, büdös gödör vagy mofetta. A település délkeleti peremén a Borvíztető alatt, a Büdösalja nevű helyen látható az egykor Fortyogóként emlegetett Nyírfürdő, amely aktív vulkáni vidékre emlékeztet.

Borvízforrások, fortyogók, gázömlések találhatóak a kis népi fürdő területén, amelyet elsőként 2001-ben, a Székelyföldi Fürdőépítő Kaláka keretében újírtottak fel. Korábban csak fürdőmedencéje volt, de a természeti adottságok lehetővé tették egy kis mofetta megépítését is. A nagy erővel feltörő, kénhidrogénes, széndioxid gázzal működő mofetta igen kedvelt nemcsak a környék, hanem távolabbi vidékek lakói között is. Mozgásszervi és érrendszeri betegségek gyógyítására javallott. A fürdő környékét felépítő krétakori homokkövek bomlásából származó agyagos hegylábi törmelékben ritka, csak aktív vulkáni vidékekre jellemző szulfát ásványok képződtek. Nevezetesebb az eddig csak a kamcsatjai Uzon vulkán kalderájában leírt uzonit, valamint anakranit, pararealgár és auripigment ásvány.

A borvízforrások által felhalmozott vasércet a korábbi évszázadokban bányászták. Ezt bizonyítják a „vasszarnak” nevezett salakmaradványok és a Vassláb helynév. A vulkáni gázakból Kápolnamező térségében kicsapódott ként is kitermelték a középkor folyamán.

Tusnád – Vártető
(Fotó: János Csaba)

■ **János Csaba**
Csíki Természetjáró és Természetvédő Egyesület
cscstte@gmail.com

Fürdés és mofettázás után továbbindulunk a Nádasfürdő irányában. A Tusnád-patak mély völgyén átvágva Kisharam peremét és az egykori kőbányát, Kőballangot érintjük, ahonnan csodálatos kilátás nyílik az Alcsíki-medencére és a Dél-Hargita, valamint a Csíki-havasok vonulatára. A Kisharam és Nagyharam közötti völgy nyugati részén fekszik a négy hektár kiterjedésű Nádas botanikai-geológiai természetvédelmi terület. A központi részén tizenegy méter vastag borvizes tőzegtelep jégkorszaki maradványnövényeket – törpe kecskerágó, szibériai hamuvirág, törpefűz stb. – rejtget. A lágban nagyhozamú nátrium-magnézium-kalcium-hidrogénkarbonát-klorid típusú szénsavas ásványvízforrások törnek fel, amelyeknek napi hozama meghaladja a kétmillió litert. A forrásokból nagy mennyiségű mésztufa és limonit csapódik ki. A korábban felhalmozódott mésztufából meszet égettek.

A lág központi területén működött Tusnádfürdő néven egy kis népi fürdő. A tusnádi Olt-szorosban 1842-ben fejlődésnek indult mai Tusnádfürdő miatt Nádasfürdő elvesztette jelentőségét, csak a környék lakói használták. 2002-ben a Fürdőépítő Kaláka keretében felújították, de napjainkra ismét romos állapotba került a környék egyik legszebb fekvésű népi fürdője.

A Csomád-hegység egyik legszebb vulkáni kúpja előtt elhaladva felkapaszkodunk a Nádasorra nevű hegylábba, ahonnan megcsodálhatjuk az Alcsíki-medencét lezáró Nagyjáhoros (Piricske) tömbjét. Az Olt jobb partján emelkedő vulkáni építmény meredek lejtői bámulatba ejtik a természetjárót. Vargyaskaréján keresztül a Várújtját, amely az előttünk emelkedő

csonka kúp alakú Vártetőn lévő várhoz vezet. A tusnádi Olt-szoros fölött emelkedő magaslaton Erdély egyik legnagyobb, több mint hat hektár kiterjedésű vaskori és kora középkori vára áll, ahol a székely ABC betűivel kőbe vésett ligatúrák láthatók.

Vártető nyugati lejtőin, Tusnádfürdő északi bejáratánál fakadnak a Felső-Tizsás-patak langyos, 20–23 Celsius fok

hőmérsékletű nátrium-kalcium-klorid-hidrogénkarbonát típusú borvízforrásai. A lejtőn lefolyó vizekből kicsapódó nagy mennyiségű limonit színe után a helyiek veresvízként is emlegetik a zuhatagot. A Tizsás nevet a borvizek által lerakott meszes talajt kedvelő, itt tenyésző tiszafától kapta. Deszkakeretbe foglalt forrásait fürdésre használják. „Nagy szénsavtartalma

és magas hőmérséklete miatt javallható mindazoknak, akik szénsavas kúrára szorulnak” – írta dr. Ábrahám Ambrus orvos, aki gyermekkorában itt árulta az epret az erre sétáló fürdővendégeknek.

Gyalogtúránk végén elfáradt lábainkat megvonathatjuk a langyos borvízben. Utunk további része a táborig Tusnádfürdő sétányain vezet végig. ■